

dolg plačujemo samo za obresti vsako leto 128 milijonov. Ali ob enem so tudi Magjari marljivo na posodo jemali in si nakopali državnega dolga 708 milijonov ter potrebujejo za obresti 50 milijonov. Vsa Avstrija je tedaj koncem l. 1876 bila zadolžena z 4308 milijoni in plačuje za obresti 178 milijonov. Tej svoti moramo še vračunati stroške za nadavek ali ažijo, ki znaša sploh 10 %. Tedaj potrebujemo za letne obresti 194 milijonov. Razun tega je še pomisliti, da so naši ustavoverni poslanci, kakor tudi magjarski, novim železnicam dovolili 41 milijonov letne podpore iz državne kase, kar je ravno toliko, kakor če bi bili zavolj železnice napravili 820 milijonov novega dolga. Potem teži celo Avstrijo dolg 5128 milijonov in znesek za obresti 336 milijonov. Ako pomislimo, da je v začetku dualizma vsega dolga bilo 3511 milijonov in 152 milijonov obresti, potem je razvidno, kako veledrag je naš dualizem. Pomnožil je državni dolg z 1617 milijoni in letne državne obresti z 84 milijoni. Česa bi se naj iz tega naučili?

Gospodarske stvari.

O konjerejstvu nekaj.

Dne 13. t. m. zborovalo je v Ljutomerski pivovarnici naše konjerejsko društvo; k temu zboru se je sešlo veliko število kmetov iz celega okraja. Govorila sta dva gospoda, ki sta nalašč prišla k nam iz Gradea. Govorila sta o odgoji konjev jako zanimivo, škoda pa je, da samo le nemški. Ker pa je reč za konjerejce jako važna, naj se v kratkem tukaj priobči.

G. vitez pl. Fridrich je poudarjal sledeče točke: 1. Kakšni žrebci da naj se izvolijo kobilam? Pravi, konjerejec naj si izvoli takšnega žrebca za svojo kobilo, o katerem se je prepričal, da od njega lepa in močna žrebeta izhajajo. Menjati vsakikrat žrebca za svojo kobilo, enkrat angleža, drugoč normana in zopet arabca, ne velja. Pravilo je, da norman je za normansko, anglež za angleško, arabec pa za arabsko kobilo najboljši. Slabejša kobila mora imeti tudi slabejšega žrebca. Kdor toraj n. pr. vzame za svojo slabo kobilo močnega angleža, ne bo nikedar dobil močno žrebe; ampak žrebe bode prekratko in bode imelo samo le visoke noge. Tudi lepa barva, glava, postava i. t. d. ni merodajna za vsako kobilo; toraj ne sme se na to preveč ozirati. 2. Kako je treba ravnati z brejo kobilo. Breja kobila ne sme se pri delu preveč prenapenjati, mora dobiti dobro in zdravo krmo. Kajti ona mora hraniti sebe in pa še žrebe. Kedar ne dajemo jej dosti hrane, ne more tudi žrebe v njej popolnoma razviti se in izrasti; dobili bomo jako slabo žrebe, ktero hira in sploh ni veliko prida. Paziti pa mora vsak pri krmi, da ne postane breja kobila preveč debela, špehasta. 3. Kako ravnati z žrebetom.

Če smo dobili od kobile žrebe, ne smemo jo pri delu prenapeti; k temu moramo jej polagati najboljšo krmo. Če ni kobila popolnoma zdrava, ne smemo pustiti žrebe, da bi od nje sesalo, ker sicer dobi od svoje matere bolezen, začne hirati in nima nobene vrednosti. Najbolje je, če se žrebe odgoji v tem slučaju pri kravjem mleku. Kedar je žrebe nekoliko odrastlo, mora se mu po malem polagati in sicer najboljše krma, posebno v prvem letu, ker takrat najhitreje raste in se največ razvija, in ker le od tega odvisi, kakšen konj iz njega vzraste. Na dalje ne smemo zapirati žrebe v tesen in temen hlev; ampak moramo ga pustiti v ograjen spašnik, tam naj skače in se sprehaja, kolikor hoče. Vidimo namreč pri vsakem mladem živinčetu, da rado igra, skaklja in se veseli. Na ta način razvijejo se pri žrebetu vse mišice pravilno v nogah, in ono dobi trdna široka kopita. 4. Napake glede izreje žrebet v tukajšnji okolici so, da dobivajo v prvem letu premalo krme, in da se premalo sprehajajo, za tega del paimajo slabe noge. Prva napaka se odstrani, ako jim damo dovolj dobre hrane v prvem letu. Res je sicer, da takšno žrebe v prvem letu nekoliko več kmeta stane, kakor zdaj; ali tote stroške mu povrne že v tretjem in četrtem letu nazaj, ker takrat se more prodati namesto za 200 ali 300 fl. za 600 in celo 800 fl. Druga napaka pa se še leži odstrani, kakor prva in sicer, če si napravijo občine ograde za žrebeta, v katerih se more žrebe sprehajati, skakati, bežati kakor mu ljubo in drago. 5. Poročal je potem g. govornik o novem čistokrvnem angleškem žrebcu, ki ga je vis. ministerstvo poljedelstva kupilo za tukajšnji okraj. Namenjen je za močne angleške kobile, tiste pa morajo biti kratkonoge. Ima sicer nekatere napake, je nemiren in kima z glavo; to pa ni njemu prirojeno, ampak gre od tod, ker so ga rabili na Angleškem za dirke poleti; pozimi pa je bil zaprt v malem prostoru, kakor tudi zdaj v Noršincih, kjer se ne more po svoji volji sprehajati. Ni treba toraj bati se, da bi žrebeta njegove navade po njem dedile. Za slabe kobile naj ga nobeden ne rabi. Na koncu govora opominja g. govornik, da naj kmet dobre kobile po nobeni ceni ne proda, naj jo le podrži za pleme, ker dobra kobila za tukajšnje kmete je velik in dobro vložen kapital. Slabe kobile pa naj se odajajo na vsak način, če le nekoliko primerno ceno kupec ponudi, žrebeta pa naj v prvem letu vsak dobro redi!

G. Schuber, c. k. major, je razlagal, kako naj so hlevi za konje in ogradi za žrebeta pripravljeni. Hlevi morajo biti svetli, ne temni kakor kaka ječa. Vsaki kmet si naj napravi okno, da ne bo v hlevu tema; dalje naj vsaki dobro zrači svoj hlev, ker iz gnoja in gnojnice se izpuhtevajo plini, kateri spridijo zrak, in če so konji primorani dihati ga, postanejo na plućih bolni. Potem se morajo hlevi čistiti, morajo imeti za gnoj-

nični odtok žlebe in odtok ali kanale; toti odtoki pa ne smejo biti napravljeni tako, da bi šel mrzel zrak po zimi konjem na noge, ker se sicer prehlade, in dobé bolene noge. Tla v hlevu naj so ravna pa trda; tla iz glin, kakor je navada, ne zadostujejo popolnoma; samo le naj pazi gospodar na to, da so ravna; če so konji napravili luknje, naj se te hitro popravijo. Lesena tla so sicer boljša, pa ne smejo biti votla, ker se pod njimi rade naselijo miši in podgane, ktere so konjem jako nadležne. Ogradi za žrebeta se napravijo z malimi stroški takole: Vsaka občina naj si ogradi s plotom na pašniku sub prostor; naj postavi enega ali dva dečka, katerih naloga je, preganjati žrebeta po ogradi vsaki den eno ali dve uri. Deček naj jaše enkrat na enem, drugokrat na drugem žrebetu. Žrebeta se razdelé na razrede, n. pr. I. raz. enoletna, II. dvaletna, III. tri ali četriletna skupaj ter se naj naganjajo. Korist je iz tega raznovrstna, prvič če se žrebeta dosti sprehajajo in preganjajo, se mnogoterim napakam ne privadijo, ne grizejo se med seboj in ne breajo. Gristi in brcati se navadi žrebe takrat, kedar je samo zaprto, in se ne more dosti sprehoditi; kajti ne vé, kaj bi v svojem malem prostoru storilo, ter se dolgočasí. Dalje žrebe, ki se dosti sprehajajo, dobi močne mišice in močna kopita na nogah. Pri konju pa gleda vsaki največ na noge; kajti konj, ki ima slabe noge, malo zdrži in ni veliko vreden. Slednjič: mladi fantje se naučé z živino primerno ravnati in dobijo do nje ljubezen; na ta način pa dobijo konjerejci dobre hlapce, katerih je zdaj jako poredkoma za konje najti.

Konjerejsko društvo hoče dati podpore tistim občinam, ktere si bodo napravile ograde za žrebeta. Dalje je govoril g. Sch., da bi rojstvene liste za konje g. konjerejci natančneje zapiševali. Hasek iz tega bodo imeli sami; kajti, če vidi kucec: od ktere kobile in od ktere žrebca je kobil ali konj, bode ga draže plačal, kakor tega, o katerem ne zna, kakšni so mu bili roditelji. Rojstveni list pa se izroči pri vsakem prodavanju temu, kdor je konja kupil. Slednjič je še opominjal občinske predstojnike, da bi natanko izpolnjevali konjske registre, posebno pri tistih kobilah, ktere so bile pred komisijo; naj natanko zapišejo, ali imajo žrebeta, ker takšne so proste od asentiranja.

Po seji je bil skupni obed, pri katerem je g. baron Sekendorf napravil napitnico g. ministru poljedelstva, izreki njemu zahvalo v imenu tukajšnjih kmetov za podeljenega jim angleškega žrebca, kar se mu je tudi telegrafiralo. J. Kryl.

Hvala lipe. Bučelarjem je dobro znano, da je lipa drevo, ki daje drobnim bučelicam najboljšo pašo. Strd iz lipe nabran, je najizvrstniši, ker je blagega okusa in čist kakor svetla vrelčina. Lipa začne cvesti, kedar je detelja in drugo medičasto rastlinstvo ocveto, in torej podaljša pašo za bučele

za kake tri tedne. Ni tedaj lahko najti drevesa, katero bi bilo bučelarjem bolj koristno. Zato bi ga naj marljivo sadili, kder imajo za nja količkaj primerne prostora. Lipe dosežejo veliko starost in rastejo tudi hitro. Iz mehke, bele, lahke lipovine izrezujejo rezbarji podobe in mnogovrstne druge reči, lipovo oglje se rabi za črtanje in za napravljanje strelnega prahu. Iz dišečega cvetja kuhajo zdravilni čaj, košato vejevje pa daje prijetno senco.

Varovanje kapusa ali zelja proti grdim, požrešnim gosenicam se mora rano začeti. Sedaj je treba loviti in pobijati bele metulje kapusnike, ki svoja jajčica najrajši na kapus nalagajo, iz katerih kmalu požrešne gosenice izlezejo. Dober pomoček so tudi konoplje. Treba je le nekoliko konopljskih zrn posejati ob robih gred, na katerih so kapusove sadike ali „flance“ nasajene. Duh konopelj je metuljem kapusnikom tako nevšeč, da se jih skrbno ogibljejo.

Sejmovi. 28. maja: sv. Juri na južni železnici; 29. maja: Radgona; 30. maja: Lemberg; 1. junija Ročica.

Dopisi.

Iz Konjic. (Poslano). Naj „Sl. Gosp.“ svojim častitim bralcem naznani, kako izvrstnega konjskega zdravnika da imajo vojaki v Slov. Bistrici. V treh tednih mi je za par goldinarčkov ozdravil konja, katerega sem mu bil na vozu pripeljal, ker že ni mogel več stati. — Kakor sem zvedel se c. k. konjski zdravnik, kateremu tukaj očitno svojo zahvalo izrekam, g. J. Wurm pišejo.

V Žičah 14. maja 1877.

Juri Ratej,
kmet p. d. Andrejec.

Iz Št. Ila blizu Velenja. Letine od 1860—69. bile so več ali manj pri nas vse dobre, med tem ko so od l. 1870 do letos vse slabe. Edino leto 1873. je bilo boljše od drugih. Obrodilo je še nekoliko vina, ki se je drago prodalo. Leto 1874. je v začetku dobro kazalo, toda mrzli april in preveč hladni maj sta veliko škodila vinogradom in sadju, žito pa je dobro obrodilo, posebno ajda. Predlanjskim nam je ozimina pozebla tako, da smo jo morali podorati in jarino vsejati, ki se je še velja kako dobro obnesla, vina je bilo precej; češple so tako obrodile, da so veje pod sadom pokale. Tem slabše bilo je lanjsko leto; žita ni bilo veliko, vina malo, sadja pa nič. Draginja, da ne rečem lakota, je nastala. Letos se je sprva vse dobro nastavilo, toda večkratni mraz, posebno 3. maja, nam je upanje na dobro letino podrl. Sadja že ne bo, kako bo po vinogradih, to še se prav ne vé. Kar ni pozeblo, sedaj prav lepo raste. Ozimina je lepa, rž ima že klasje. Bog nas varuj toče, potem bo obila žetev kmalu v okom prišla pomanjkanju zruja, katero skoro vsak pri nas ku-